

ATGĀDĒNES LATVIEŠU VALODĀ

Materiālu veidoja
Veneranda Škrjaba

VĀRDA SASTĀVDAĻAS:

-priedēklis

-sakne

-piedēklis

-galotne

apdomīgs

apdomīgs

PALĪGVĀRDI:

**un, bet, pa, gan, vai,
uz, no, pie, ne, aiz,
cik, pret, par, pār, ne,
taču, tikai...**

Priedēklis ir vārda daļa, kas atrodas **pirms saknes**

PRIEDĒKĻI:

aiz-

ap-

at-

bez-

no-

pa-

caur-

pār-

pēc-

pie-

pret-

sa-

ie-

iz-

ne-

LIETVĀRDAM IR SEPTIŅI LOCĪJUMI:

N. nominatīvs (kas?)

būda, pipars

Ģ. ģenitīvs (kā?)

būdas, pipara

D. datīvs (kam?)

būdai, piparam

A. akuzatīvs (ko?)

būdu, piparu

I. instrumentālis (ar ko?)

ar būdu, ar piparu

L. lokatīvs (kur?)

būdā, piparā

V. vokatīvs (bez jautājuma)

būda! pipars!

PERSONU VIETNIEKVĀRDI

persona	vsk.	dsk.
1.persona	es	mēs
2.persona	tu	jūs
3.persona	viņš, viņa	viņi, viņas

PERSONU VIETNIEKVĀRDU LOCĪŠANA

locījums	vienskaitlis	daudzskaitlis	vienskaitlis	daudzskaitlis
N. kas?	es	mēs	tu	jūs
Ģ. kā?	manis	mūsu	tevis	jūsu
D. kam?	man	mums	tev	jums
A. ko?	mani	mūs	tevi	jūs
I. ar ko?	ar mani	ar mums	ar tevi	ar jums
L. kur?	manī	mūsos	tevi	jūsos
V. bez jautājuma	—	—	—	—

Piedēklis ir vārda daļa, kas atrodas **starp sakni un galotni**

PIEDĒKĻI:

-iņ-

-īt-

-el-

-ēn-

-sniņ-

-tiņ-

-āj-

-ēj-

-taj-

-ne-

-iet-

-en-

-ēn-

-niek-

-ul-

VĀRDU ŠKIRAS:

- LIETVĀRDS
- ĪPAŠĪBAS VĀRDS
- DARBĪBAS VĀRDS
- SKAITĻA VĀRDS
- APSTĀKĻA VĀRDS
- VIETNIEKVĀRDS

Uzruna - vārds, ar kuru uzrunā
priekšmetu vai dzīvu būtni.

Kristofer, nāc krāsot !

Nāc, Kristofer, krāsot !

Nāc krāsot, Kristofer !

Teikuma virslocekļi		Teikuma palīglocekļi
teikuma priekšmets	izteicējs	atbild uz kādu citu jautājumu
kas?	Ko dara? Ko darīja? Ko darīs? Kāds ir? Kāds bija? Kāds būs? Kas ir? Kas bija? Kas būs?	Ko? Kam? Kad? Ar ko? Kāds? Kāda? Cik?

LIETVĀRDS (KAS?)

dzīvībasbūtnes	priekšmeti	parādības	vielas
suns	zīmulis	sniegs	eļļa
pele	ritenis	zibens	cukurs

LIETVĀRDS (KAS?)

Īpašvārdi-
Muriks, Rūdis

Sugas
vārdi-

kaķis, suns

Sieviešu dzimte-

tā ir puķe,

tā ir

egle

Vīriešu dzimte-

tas ir lācis,

tas ir

ķirsis

Vienskaitlis-

viena panna

viena lapa

Daudzskaitlis-

daudz pannu

daudz lapu

PĒC UZBŪVES VIENKĀRŠI TEIKUMI IEDALĀMI:

✓ **VIENKĀRŠOS NEPAPLAŠINĀTOS TEIKUMOS.**

Mašīna brauc.

Kas brauc? (mašīna) Ko dara mašīna? (brauc)

✓ **VIENKĀRŠOS PAPLAŠINĀTOS TEIKUMOS.**

Mašīna brauc pa ceļu.

Kas brauc pa ceļu? (mašīna)

Ko dara mašīna? (brauc)

Kur mašīna brauc? (pa ceļu)

ĪPAŠĪBAS VĀRDA LOCĪJUMI

VĪRIEŠU DZIMTE	SIEVIEŠU DZIMTE
Kāds? Kādi?	Kāda? Kādas?
Kāda? Kādi?	Kādas? Kādu?
Kādam? Kādiem?	Kādai? Kādām?
Kādu? Kādus?	Kādu? Kādas?
Ar kādu?	Ar kādu?
Ar kādiem?	Arkādiem?
Kādā? Kādos?	Kādā? Kādās?

PĒC IZTEIKUMA MĒRĶA TEIKUMUS IEDALA:

✓ STĀSTĪJUMA TEIKUMOS:

Meitene zīmē sapņu pili.

✓ JAUTĀJUMA TEIKUMOS:

Vai tevi interesē tautasdziesmas?

✓ IZSAUKUMA TEIKUMOS:

Cik interesanta ekskursija!

ĪPAŠĪBAS VĀRDA LOCĪJUMI

Locījums	Vīriešu dzimte	Sieviešu dzimte
Nominatīvs	Kāds? Kādi?	Kāda? Kādas?
Ģenitīvs	Kāda? Kādi?	Kādas? Kādu?
Datīvs	Kādam? Kādiem?	Kādai? Kādām?
Akuzatīvs	Kādu? Kādus?	Kādu? Kādas?
Instrumentālis	Ar kādu? Ar kādiem?	Ar kādu? Ar kādiem?
Lokatīvs	Kādā? Kādos?	Kādā? Kādās?

ĪPAŠĪBAS VĀRDS

(KĀDS? KĀDA? KĀDI? KĀDAS?)

**Īpašības vārds nosauc priekšmetu
vai dzīvu būtņu pazīmes.**

īpašības vārdi-

sieviešu dzimte, vienskaitlis:

smaržīga puķe, skāba oga

sieviešu dzimte, daudzskaitlis:

smaržīgas puķes, skābas ogas

īpašības vārdi-

vīriešu dzimte, vienskaitlis:

raibs kaķis, ass zobens

vīriešu dzimte, dsk:

raibi kaķi, asi zobeni

Lietvārda analīze

Anna dzied

dziesmas.

Anna -īpašv., siev.

dz., vsk., N. kas?

dziesmas- sugas v.,

siev. dz., Ģ. ko?

Darbības vārda analīze

Nodarbībās Andris

zīmē, bet Ilze ada.

zīmē- tagadne,

daudzskaitlis, 3.pers.

ada- tagadne,

vienskaitlis, 3.pers.

Īpašības vārdu locīšana ar nenoteikto galotni.

Locījums	Vīr.,vsk.	Siev.,vsk	Vīr., dsk.	Siev.,dsk
Nominatīvs	balts-s	balta-a	balt-i	balt-as
Ģenitīvs	balt-a	balt-as	balt-u	balt-u
Datīvs	balt-am	balt-ai	balt-iem	balt-ām
Akuzatīvs	balt-u	balt-u	balt-us	balt-as
Instrumentālis	ar balt-u	ar balt-u	ar balt-iem	ar baltām
Lokatīvs	balt-ā	balt-ā	balt-os	balt-ās

Īpašības vārdu locīšana ar noteikto galotni.

Locījums	Vir.,vsk.	Siev.,vsk	Vir.,dsk.	Siev.,dsk.
N.	zaļ- ais	zaļ- ā	zaļ- ie	zaļ- ās
Ģ.	zaļ- ā	zaļ- ās	zaļ- o	zaļ- o
D.	zaļ- ajam	zaļ- ajai	zaļ- ajiem	zaļ- ajām
A.	zaļ- o	zaļ- o	zaļ- os	zaļ- ās
I.	ar zaļ- o	ar zaļ- o	ar zaļaj- iem	ar zaļaj- ām
L.	zaļ- ajā	zaļ- ajā	zaļ- ajos	zaļ- ajās
V.	-	-	-	-

Īpašības vārdu locīšana ar noteikto galotni.

Locījums	Vīr.,vsk.	Siev.vsk	Vīr.,dsk.	Siev.,dsk
Nominatīvs	pēdēj- ais	pēdēj- ā	pēdēj- ie	pēdēj- ās
Ģenitīvs	pēdēj- ā	pēdēj- ās	pēdēj- o	pēdēj- o
Datīvs	pēdēj- am	pēdēj- ai	pēdēj- iem	pēdēj- ām
Akuzatīvs	pēdēj- o	pēdēj- o	pēdēj- os	pēdēj- ās
Instrumen- tālis	ar pēdēj- o	ar pēdēj- o	ar pēdēj- iem	ar pēdēj- ām
Lokatīvs	pēdēj- ā	pēdēj- ā	pēdēj- os	pēdēj- ās
Vokatīvs	-	-	-	-

